

Gefeliciteerd!

In het woord 'gefeliciteerd' zit het Latijnse woord *felix*, dat betekent 'gelukkig'. Het Griekse woord voor 'gelukkig' is het woord *makarios*, en dát is het woord dat Jezus hier gebruikt: 'Zalig, *makarios*, gelukkig zijn de armen van geest.' En je kunt daarvoor dus óók dat andere woord invullen: 'gefeliciteerd'. 'Gefeliciteerd zijn de armen van geest!' Voor ons gevoel heeft het woord 'zalig' méér een geestelijke lading dan 'gefeliciteerd'. Bij 'zalig' denk je aan 'gelukkig in God'. En vanzelfsprekend is dat precies wat Jezus bedoelt. Maar lees de Zaligsprekingen óók maar eens met dat woord 'gefeliciteerd', dan komt de bedoeling van de Zaligsprekingen wel héél dichtbij. 'Gefeliciteerd ben je, van harte geluk gewenst, als je arm bent van geest!' De Bergrede, Mattheüs 5, 6 en 7, is de opening van het onderwijs van Jezus, die magnifieke ouverture. Op de berg Sinaï kreeg het volk Israël de tora, de wetgeving in het Oude Testament. Hier, op deze berg, wordt het Evangelie ontvouwd door de Redder van de wereld *Himself*, Jezus de Verlosser. In acht Zaligsprekingen geeft Jezus zicht op wat écht van waarde is in dit leven. Jezus tekent in acht grootse pennestreken de contouren van het leven met God. Waar draait het nou allemaal écht om, op aarde en in de hemel? Wat is werkelijk belangrijk in leven en in sterven, in tijd en eeuwigheid?

Wat bedoelt Jezus met de eerste Zaligspreking?

En Jezus begint dan met die eerste gelukwens: 'Zalig, gefeliciteerd, zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.' Wat ik nu graag wil doen is het volgende: eerst wil ik met u nagaan wat deze zaligspreking nu eigenlijk betekent. En dan wil ik vijf vragen behandelen, die door deze zaligspreking worden opgeroepen. Wat bedoelt Jezus, wie zijn dat, die armen van geest? Misschien denk je meteen aan mensen met een beperking. Dat is niet zo vreemd, want zij worden nog weleens de armen van geest genoemd. Maar Jezus doelt niet op mensen met een beperking, alhoewel... ik kom daar nog op terug. Je zou ook kunnen denken aan mensen die geen hoogvlieger zijn, mensen die het allemaal niet zo snel begrijpen. Ook zij zijn niet de mensen die Jezus bedoelt, hoewel... ook daarop kom ik terug. Om wie gaat het dan wel? Denk aan dat woordje 'arm'. Wanneer ben je arm? Als je weinig hebt! En je bent het armst als je helemaal niets hebt. En je bent dus 'arm van geest' als je in geestelijke zin niets hebt. En dat is precies wat Jezus bedoelt: je bent arm van geest als je bij God komt met lege handen. Je bent arm van geest als je hebt ontdekt dat je totaal, 100 %, afhankelijk bent van je hemelse Vader en van Zijn genade. Je bent arm van geest als je vlucht naar Jezus, als je alléén op Hem vertrouwt. Wat heb je dan allemaal níét? Want je bent dus 'arm'. Wat heb je dan allemaal níét? Nou, je beseft dat er heel veel dingen zijn, die je misschien wel gekrégen hebt, maar waar je niet op kunt vertrouwen, waar je niet op kunt leunen. Je kunt bijvoorbeeld niet leunen op jouw prestaties, ook niet op al je goede daden of je goede bedoelingen. Je kunt niet bij God komen en zeggen: 'Kijk eens, HERE, dit heb ik toch maar gedaan. Of ik had toch wel echt goede bedoelingen.' Hoe zou je jezelf kunnen laten voorstaan op je goede daden, terwijl álles wat je goed hebt gedaan alleen maar genade van God is? Je hebt alleen maar de gelegenheid gekregen om het te kúnnen doen en te mógen doen. Er zijn heel veel dingen waar wij allemaal zó makkelijk op kunnen gaan vertrouwen: op je afkomst, je familie, je intelligentie, je gezondheid, je sportieve lijf, je mooie uiterlijk, je opleiding, je ervaring, je capaciteiten, je relatie, je kinderen, je goede baan, je netwerk, je contacten, je deskundige oordeel, je intuïtie (die je nog nooit in de steek heeft gelaten), je huis (en vooral de overwaarde daarvan), je banksaldo, je pensioenvoorziening, je giften die je ruimhartig geeft, je hoge arbeidsmoraal, je sociale vaardigheden, je talenten, je uitstraling, misschien wel je volgers of de reviews die je hebt. Er zijn zóveel dingen waar je ongemerkt jezelf aan vastklampt, dingen die je grond onder de voeten geven, dingen waar je je zekerheid aan ontleent. En nu zegt Jezus: 'Gefeliciteerd ben je als ál die dingen wégvallen als vloertje waar je op staat. Gefeliciteerd als je met lége handen, als het ware als een berooid mens, aankomt bij God.' Dat is wel even héél ingrijpend, want al

die dingen die ik net noemde, daar feliciteren wij elkaar mee: met je huis, met je relatie, met je goede baan, met je mooie netwerk, met je opleiding, met je ervaring, noem maar op. En toch zegt Jezus: 'Als je ontdekt dat ál die dingen je geen enkele zekerheid bieden, dat al die dingen je totaal geen houvast bieden, en je komt met lege handen bij God, dán pas ben je gelukkig, en dán is het Koninkrijk der hemelen voor jou!'

Die totale afhankelijkheid heeft te maken met zowel je menselijke kwetsbaarheid als met je zonde. Kwetsbaarheid wil zeggen: elke hartslag dank je aan God. Dus je kunt wel trots zijn op je werk en op je vrijwilligerswerk en op je inzet en op je contacten, maar er hoeft maar iets te gebeuren en je bent er niet meer. Het is allemaal púúr en alleen genade, dat je mag leven, dat je mag denken, mag handelen. Het is allemaal gekrégen, en het is dus onzinnig om aan te kloppen bij God en te denken: 'Ik heb er toch wel recht op om in dat Koninkrijk der hemelen te mogen leven.' En dan is er de zonde. Sommige mensen denken dat

de Bijbel ons leert dat wij als mensen nooit en te nimmer iets goeds kunnen doen. Zo is dat ook wel onderwezen, her en der. Maar dat is niet bijbels. Gelukkig kunnen mensen heel goede dingen doen. Van de koningen in Juda, bijvoorbeeld, staat bij de één: 'Hij deed wat kwaad was, wat fout was in de ogen van de HERE', en bij de ander staat: 'Hij deed wat goed was in de ogen van de HERE'. De Bijbel staat vol met verhalen van mensen die goede dingen deden, God zij dank! Toen de Egyptische farao het volk Israël onderdrukte, gaf hij twee verloskundigen opdracht om alle pasgeboren jongetjes te doden. Maar dat deden ze niet, met gevaar voor eigen leven. En toen de vrouw van Potifar Jozef wilde verleiden om het bed met haar te delen, weerstond hij die verleiding. De Bijbel staat vol met goede daden.

En toch, die zonde. Hoe zit dat dan? Het punt is: niets wat je doet is 100 % zuiver, terwijl God wél 100 % zuiver is. Ik hoorde over een jongen die examen moest doen als verpleegkundige. Hij moest onder andere een injectie toedienen. Hij haalde de injectienaald uit de verpakking en liet die per ongeluk op de grond vallen. In de zenuwen pakte hij de naald op en wilde hem alsnog gaan gebruiken. De examinerer zei: 'Ho stop maar, je bent gezakt.' Want één bacterie op de injectienaald kan dodelijk zijn voor de patiënt. Als het over zonde gaat, zijn we vaak niet gewend om zo te denken, dat één zondebacterie ons hele leven aantast en dat we daardoor zakken voor ons examen. Dat komt omdat we ons meestal vergelijken met andere mensen, en dan kom je er toch vaak best aardig vanaf. Maar als je jezelf even voorstelt in de aanwezigheid van de hoge heilige God, dan voel je het vanzelf aan: al je goede daden, waardoor je wat dácht te wezen, die vloeien als droog zand door je vingers. Je kunt dan alleen nog maar stamelen: 'Heer, wees mij, zondaar, genadig.'

Dat is ook precies wat er gebeurt met Jesaja, daarom hebben we Jesaja 6 gelezen. Als Jesaja in een visioen de HERE Zelf ziet zitten op een hoge troon, omringd door engelen, dan kan hij alleen nog maar stamelen: 'Wee mij, want ik verga! Ik ben immers een man met onreine lippen en woon te midden van een volk met onreine lippen.' Kijk, als je op dát punt komt, dan ben je 'arm van geest', dan heb je niets meer waar je op vertrouwt, waar je mee aankomt bij God. Je weet dat je nergens recht op hebt, vanwege je kwetsbaarheid en vanwege je zonde. En als je op dát punt gekomen bent, en je stelt je vertrouwen alleen op Jezus Christus, dan zwaait Hij de deuren van het Koninkrijk der hemelen wagenwijd voor je open. 'Zalig zijn de armen van geest, want van hen is het Koninkrijk der hemelen.' Denk maar aan het lage deurtje in de Geboortekerk in Bethleem: alleen als je klein wordt voor God, arm van Geest, dan kun je het Koninkrijk van God ontvangen. Dat wil zeggen: dan kom je in de wereld van God, dan bouwt Hij een relatie met je op, dan leer je Hem steeds beter kennen en je ziet Hem aan het werk in je leven. Dan vult Hij je met Zijn Heilige Geest. En later mag je eeuwig bij Hem wonen, voor altijd in dat hemelse Koninkrijk.

Vraag 1: hoe ontdek je dat je arm van geest bent?

En dan nu vijf vragen. Ten eerste: hoe ontdek je nou dat je arm van geest bent? Hoe kom je op dat punt? Dat is natuurlijk wel heel

belangrijk! Kun je dat leren, om niet meer te vertrouwen op al die andere dingen en alléén op God? Hoe kun je dat leren? Er zijn mensen die het advies geven om maar veel over je zonden na te denken. 'Ga je zonden maar overdenken.' En op zich is het helemaal niet verkeerd om jezelf een kritische spiegel voor te houden, of om een ander te vragen om jou een kritische spiegel voor te houden. In feite is Gods wet ook zo'n spiegel. Als we op zondagmorgen de Tien Geboden lezen, dan kijken we ook in zo'n kritische spiegel. Dan zie je weer waar het aan schort. En toch... uiteindelijk kom je er zo niet. Even terug naar Jesaja: hoe komt hij tot die erkenning van schuld, tot zijn uitspraak: 'Wee mij, ik verga, ik ben een man met onreine lippen'? Dat komt omdat hij God Zelf ziet in Zijn glorie en in Zijn majesteit. Hoe ontdek je dat je arm van geest bent? Door je te concentreren op God Zelf, op Zijn volmaaktheid, Zijn goedheid, Zijn rechtvaardigheid, door je te richten op Jezus, op Zijn onvoorstelbare liefde, op Zijn genade, Zijn woorden van eeuwig leven. Hoe dichterbij het licht komt, hoe scherper je de vlekken ziet op je eigen kleren. Ga maar naar het licht, naar God, zoek Hem in je gebed, en door de Bijbel, en je ontdekt vanzelf dat je arm van geest bent. Dat is de eerste vraag.

Vraag 2: moet je financieel arm zijn om arm van geest te zijn?
Dan de tweede vraag: moet je financieel ook arm zijn om arm van geest te kunnen zijn? Dat lijkt misschien een rare vraag, en allerlei bijbeluitleggers roepen dan ook meteen dat dat natuurlijk niéts met elkaar te maken heeft. Maar Lukas schrijft in zijn Evangelie óók over de Zaligsprekingen, en dan geeft hij nét een andere versie weer, in Lukas 6: 20. Daar zegt Jezus: 'Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God.' Dus daar staat niet 'armen van geest', maar gewoon 'armen'. En Jezus zegt er ook nog iets bij, in vers 24: 'Maar wee u, rijken, want u hebt uw troost al.' Hoe zit dat? Jezus Zelf werpt licht op deze vraag door Zijn gesprek met de rijke jongeling, de rijke jongeman die aan Hem vraagt: 'Heer, wat moet ik doen om het eeuwige leven te krijgen?' Jezus zegt dan: 'Nou, houd je aan de geboden van God.' Dan zegt de jongeman: 'Dat heb ik altijd al gedaan, vanaf dat ik een kind was. Moet ik dan nog iets doen?' En dan zegt Jezus: 'Ga naar huis, verkoop alles wat je hebt, geef het geld aan de armen en kom dan hier en volg Mij.' Maar als Hij dat zegt, dan druipet de jongeman verdrietig af, 'want', staat er dan in Mattheüs 19, 'hij had veel bezittingen.' En dan zegt Jezus: 'Wat is het moeilijk voor iemand die rijk is om het Koninkrijk der hemelen binnen te gaan.' Weet je, als je rijk bent, heb je niet alleen geld, maar ook een huis, mooie kleren, je hebt vaak een goede baan, een grote vriendenkring, je hebt zóveel waar je op kunt gaan vertrouwen. Het is dan héél moeilijk om 'arm van geest' te worden. Omgekeerd: als je arm bent, ben je nog niet persé 'arm van geest', dan kun je ook vol zitten van jezelf, en je kunt je bijvoorbeeld ook heel erg gaan wentelen in een slachtofferrol. Ook dat leidt je af van God. Maar als arme heb je veel minder om je aan vast te klampen. Dat kan wel helpen om arm van geest te worden. En nu kom ik nog even terug op de mensen met een beperking, en de mensen die geen hoogvliegers zijn. Ook zij hebben niet veel om zich op voor te laten staan, niet veel om zich aan vast te klampen. Misschien dat zij daarom vaak voorbeelden zijn van diepgelovige mensen.

Vraag 3: is 'arm van geest'-zijn geen recept voor depressie?
En dan de derde vraag: 'arm van geest' zijn, is dat geen recept voor depressie? Als je het gevoel hebt dat je een zondaar bent die met lege handen staat? Is dat niet een enorme last op je schouder, dat je schuldig staat voor God en dat je nergens recht op hebt? Drukt je dat niet neer, maakt het geen somber mens van je? Laten we eerlijk zijn: het komt hier wel nauw. Door een bepaald type prediking in de kerk zijn er zeker wel mensen depressief geraakt. Als jij in de kerk hoort dat je schuldig staat voor God, dat Zijn vloek op je rust en dat je ook maar moet afwachten of Hij je ooit zal redden en tot geloof zal brengen, ja, dan kun je depressief worden. Maar dat je moet afwachten, dat is niet de Bijbelse boodschap. Wat zegt Jezus hier? Als je 'arm van geest' bent, dan hoef je niet te twifelen: dan is het Koninkrijk van God voor jou! Je hoeft niet af te wachten, je mag vluchten naar de Here Jezus! Hij staat klaar met open armen: 'Kom bij Mij, allen die vermoeid en

belast zijn, en Ik zal jullie rust geven!' Ik heb een jonge man meegemaakt – laat ik hem even Arno noemen, dat is niet zijn echte naam – die heel mooi onder woorden bracht waar het hier om gaat. Arno kwam uit een niet-gelovig gezin, een heel warm nest waar hij altijd met liefde was omringd. Toen kwam hij tot geloof, en keek hij terug. Hij zei tegen mij: 'Vroeger had ik altijd het gevoel dat ik tekort schoot. Ik had last van dingen die ik niet goed deed, fouten, gebreken. Maar iedereen zei altijd tegen mij: "Joh, dat is helemaal niet erg. Je bent een fantastisch mens, en je doet het geweldig." Dat was wel heel lief, maar het hielp mij niet, want ik wist van binnen dat het anders was. Het mooie van het christelijk geloof vind ik dat Jezus zegt: "Het klopt wat jij denkt. Jij schiet tekort en je bent een zondaar. Maar daarvoor ben ik gestorven, Ik heb die schuld betaald, het is echt goed nu." Arno zei: 'Ik vind dat zó bevrijdend, het doet recht aan wie ik ben.' 'Arm van geest' zijn maakt je niet depressief, maar het stelt je in de ruimte. Als je écht eerlijk kunt worden naar God en naar anderen en naar jezelf, dat doet je zó goed. Soms zeg je weleens over iemand in een gesprek: 'We waren een hele tijd aan het praten, en toen, eindelijk, toen brak hij.' Je zou zeggen: dat woord breken, dat is negatief. Maar dat is het niet. Als je zegt: 'Toen brak hij', dan betekent het, dat iemand eindelijk eerlijk wordt en alles kan vertellen, vaak onder tranen. 'Arm van geest' zijn, dat is: breken voor God. Dat maakt je niet depressief, nee, dat doet je zó goed. Het geeft ruimte.

Vraag 4: vraagt God van ons een negatief zelfbeeld?

De vierde vraag hangt hiermee samen: vraagt God van ons dat we een laag zelfbeeld hebben? Is dat Zijn bedoeling? Dat we onszelf een nul vinden, niets waard? Ook dat is een misverstand. Kijk weer even naar Jesaja 6. Jesaja die het uitroept, bij het zien van God: 'Wee mij, want ik verga! Ik ben immers een man met onreine lippen en woon te midden van een volk met onreine lippen.' Jesaja is echt een arme van geest. Maar wat gebeurt er dan? Er komt een engel met een gloeiende kool, en daarmee raakt hij de lippen van Jesaja aan. De engel zegt: 'Nu is uw misdaad van u geweken en uw zonde verzoend.' Of, zoals Arno het zei: 'Ik weet dat Jezus voor mij gestorven is.' En hoe gaat het dan verder? Dan zegt de HERE: 'Ik heb iemand nodig. Wie zal Ik zenden? Wie zal er voor Ons gaan?' En Jesaja geeft antwoord: 'Zie, hier ben ik, zend mij.' Als jij een negatief zelfbeeld hebt, denk je dan dat jij jezelf aanbiedt bij de allerhoogste God, de hemelse Koning, en dat je zegt: 'Hier ben ik, zend U mij maar!' Natuurlijk niet! Als jij een negatief zelfbeeld hebt, dan denk je: 'Ik ben niks! God kan niets met mij!' Het punt is: als jij 'arm van geest' bent, en je komt met lege handen bij God, júíst dan kan Hij ze vullen met Zijn genade. Hij kan alléén lege handen vullen, geen volle. Als jij belijdt dat je uit jezelf niets kunt, juist dan kan God je vullen met Zijn Heilige Geest. En dán word je de mens zoals Hij je bedoeld heeft. Dán is het Koninkrijk der hemelen open voor jou! Dus: nee, God wil niet dat jij een negatief zelfbeeld hebt. Hij wil dat je jezelf leert kennen in Zijn licht, als een arme van geest, die dankzij Hem een rijk mens mag worden. Dat is de vierde vraag.

Vraag 5: als ik niets meer heb, wat blijft er dan over?

En tenslotte de vijfde vraag: als ik dan arm ben en niets meer heb, wat blijft er dan over? Wat heb ik dan nog? Weet u, als predikant kom ik regelmatig bij mensen die op hun sterfbed liggen. Een pooosje geleden zat het me heel erg in te denken: hoe zou dat zijn, als je weet dat je binnenkort de poort van de dood door zult gaan? En toen dacht ik even aan al die dingen die ik eerder noemde: je afkomst, je intelligentie, je gezondheid, je opleiding, je ervaring, je netwerk, al die dingen. En ik dacht: op dat moment, voor de poort van de dood, hebben al die dingen geen waarde meer. En ik dacht ook aan dat lied dat we straks gaan zingen: 'Wat ik in mijn handen houd is Uw kruis tot mijn behoud.' Want dat kruis, dat is wat God je in handen geeft als alles hebt losgelaten en als jij met lege handen bij Hem komt. Met dat kruis kun je leven en kun je sterven. Dankzij dat kruis staat de poort open van het Koninkrijk der hemelen, nu al in dit leven, en straks voor eeuwig. Wat blijft er over? Dit dus: het kruis, de genade van Christus. Gefeliciteerd, echt van harte gefeliciteerd, als je arm van geest bent. Want het Koninkrijk der hemelen is voor jou! Amen.